

Ναυαρίνο: Μια σημαντική αναγνώριση Κάλιο αργά παρά ποτέ

Με αυτήν την παραδοσιακή ρήση «κάλιο αργά παρά ποτέ» (που επινοήθηκε για να δικαιολογεί κάθε φορά αδικαιολόγητες παραλείψεις) θα θέλαμε να σχολιάσουμε την παρουσία των τριών τιμώμενων ξένων αντιπροσωπειών στην φετινή παρέλαση της 25ης Μαρτίου.

Χρειάστηκε να περάσουν 200 χρόνια από την επανάσταση του 1821 για να φιλοτιμηθούμε να αναγνωρίσουμε την καθοριστική σημασία της ναυμαχίας του Ναυαρίνου στην κατάκτηση της ανεξαρτησίας. Όταν η επανάσταση ψυχορραγούσε χωρίς καμιά πιθανότητα

επιβίωσης, κι ο Ιμπραήμ έδινε το τελικό χτύπημα καταστέλλοντας κάθε εστία αντίστασης στην Πελοπόννησο, τότε ήρθε η επέμβαση των τριών μεγάλων δυνάμεων στο Ναυαρίνο που ανέστρεψε όλη την πορεία των πραγμάτων. Η δικαίωση της επανάστασης ήρθε ακριβώς την ώρα που έσβηνε, χάρις σε αυτή την ναυμαχία. Γι αυτό και η σημασία της είναι τεράστια.

Πρέπει επόμενα να την τιμούμε και να τιμούμε και τις χώρες που πήραν μέρος σε αυτήν. Ίσως έτσι βοηθήσουμε σιγά-σιγά να αρχίσει να αλλάζει το κλίμα και να αναθεωρήσουμε στην πορεία την γενική αποστροφή που έχει καλλιεργηθεί στη χώρα μας, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, απέναντι στον ξένο παράγοντα.

Η στάση των μεγάλων δυνάμεων απέναντι στην Ελληνική επανάσταση γνώρισε πολλές διακυμάνσεις και καθορίζονταν πάντα από την στάση τους στο Ανατολικό ζήτημα (τον διαμελισμό ή την διατήρηση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας). Δεν καθορίζονταν από τα ιδανικά της Γαλλικής επανάστασης (όπως ο φιλελληνισμός σαν κίνημα).

Αλλά και η Ελληνική πλευρά είχε πολλές διακυμάνσεις, από την προεπαναστατική εναπόθεση των ελπίδων στην Ρωσία, μέχρι την πρόταση για μετατροπή της Ελλάδας σε υποτελή χώρα της Αγγλίας (εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας).

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι συνθήκες μέσα στις οποίες έγινε η κήρυξη της Ελληνικής επανάστασης ήταν απαγορευτικές για την εκδήλωση οποιασδήποτε συμπράστασης. Στις αρχές του 19ου αιώνα το κλίμα στην Ευρώπη ήταν εχθρικό απέναντι σε κάθε εξέγερση και κανείς δεν μιλούσε για κατάρρευση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η κήρυξη δηλ. της Ελληνικής επανάστασης έγινε, σύμφωνα και με την παραδοχή πολλών ιστορικών, σε λάθος χρονική στιγμή, σε λάθος συγκυρία.

Ο φιλελληνισμός (σαν εκδήλωση συμπράστασης της Ευρωπαϊκής διανόησης κι όχι των κρατών) είχε κι αυτός μεγάλες διακυμάνσεις καθώς επηρεάζονταν από τα γεγονότα της επανάστασης. Ενώ ξεκίνησε με ορμή μαζί με την επανάσταση, γνώρισε μια μεγάλη υποχώρηση με τις σφαγές στην Τρίπολη, για να αναζωπυρωθεί στη συνέχεια με την καταστροφή της Χίου και

την πολιορκία και την έξοδο του Μεσολογγίου.

Η βοήθεια από την μεριά των Μεγάλων δυνάμεων, κατά βάση, γίνεται από την περίοδο του εμφυλίου πολέμου (1823-1825) και μετά. Σε αυτό το διάστημα μεσολαβούν μια σειρά επί μέρους αλλαγές σε κάθε χώρα που κρίνονται ιδιαίτερα σημαντικές.

Στην περίπτωση που Ναυαρίνου που εξετάζουμε, πριν να φθάσουμε στην ναυμαχία, είχαν συμβεί γεγονότα, που προετοίμασαν το έδαφος για ότι ακολούθησε. Πρώτα από όλα η άνοδος του Νικολάου του Α' στο θρόνο της Ρωσίας που τάσσονταν υπέρ της προστασίας των ορθόδοξων πληθυσμών στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Δεύτερον και πλέον σημαντικό, ήταν η ανάληψη από τον Κάνινγκ του υπουργείου εξωτερικών της Αγγλίας που ήταν θιασώτης μιας πιο φιλελεύθερης εξωτερικής πολιτικής και τρίτον η υπογραφή της συνθήκης του Λονδίνου, ανάμεσα σε Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία, η οποία προέβλεπε την ίδρυση Ελληνικού κράτους υπό την επικυριαρχία του Σουλτάνου με σύνορα τον Αμβρακικό και τον Παγασητικό και άμεσο, επιτακτικό όρο την κατάπαυση του πυρός.

Το ζήτημα των μεγάλων δυνάμεων και του ρόλου που έπαιξαν στην Ελληνική επανάσταση αποτελεί ειδικό κεφάλαιο της ιστορίας που θέλει την δική του διερεύνηση. Εδώ απλά να αναφέρουμε ότι για να κατανοηθεί πρέπει να εξετασθεί μέσα στα πλαίσια των γενικότερων εξελίξεων και αλλαγών που συντελούνται στην Ευρώπη, ταυτόχρονα με την πορεία της Ελληνικής επανάστασης. Συνοπτικά αυτό που σιγά-σιγά αρχίζει να μεταβάλλει τις στρατηγικές επιδιώξεις των Ευρωπαϊκών δυνάμεων είναι η προοπτική, που διαφαίνεται στον ορίζοντα, της αποδυνάμωσης και του διαμελισμού της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Οι Μεγάλες δυνάμεις αρχίζουν να αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο τα συμφέροντά τους στην περιοχή. Αυτό είναι που τις οδηγεί τελικά στην υποστήριξη της Ελληνικής Επανάστασης. Ένα μικρό ανεξάρτητο Ελληνικό κράτος είναι πλέον προς όφελος και των δικών τους συμφερόντων. Αυτή υπήρξε η πραγματική αιτία για την υποστήριξη του αγώνα της ανεξαρτησίας. Το αμοιβαίο δηλ.

όφελος. Η σύμπτωση συμφερόντων. Χωρίς αυτά δεν μπορεί να υπάρξει ουσιαστική συμπαράσταση και αλληλεγγύη, από ξένες δυνάμεις, στα εθνικά μας θέματα (ούτε τότε ούτε τώρα). Το αμοιβαίο όφελος λοιπόν πρέπει να επικαλούμαστε και σήμερα όταν ζητάμε την βοήθεια των ξένων στα εθνικά μας προβλήματα κι όχι αφηρημένους κώδικες ηθικών υποχρεώσεων.

Αυτό πιστεύουμε είναι ένα από τα συμπεράσματα της επανάστασης του '21.

Μήλιος Χρήστος